

Висока школа струковних студија за васпитаче
„Михаило Палов”, Вршац

**МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП
ПАНОРАМА СВЕТА ДЕТИЊСТВА:
ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ И РЕНЕСАНСНИ ДУХ
РАШЕ ПОПОВА**

ПРОГРАМ СКУПА И ЗБОРНИК РЕЗИМЕА

Вршац, 20. април 2018.

Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov", Vrsac

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
PANORAMA OF THE WORLD OF CHILDHOOD:
ENCYCLOPAEDICAL AND RENAISSANCE SPIRIT
OF RAŠA POPOV**

CONFERENCE PROGRAMME AND BOOK OF
ABSTRACTS

Vrsac, 20 April 2018

**МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП
ПАНОРАМА СВЕТА ДЕТИЊСТВА:
ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ И РЕНЕСАНСНИ ДУХ
РАШЕ ПОПОВА**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
PANORAMA OF THE WORLD OF CHILDHOOD:
ENCYCLOPAEDICAL AND RENAISSANCE SPIRIT
OF RAŠA POPOV**

Издавач:
Висока школа струковних студија за васпитаче
„Михаило Палов” – Вршац

За издавача:
Доц. др Јелена Пртљага

Библиотека: Зборник резимеа 1РП

ISBN: 978-86-7372-260-3

Штампа: Бирокуп : Бела Црква

Тираж: 100 примерака

Научни одбор скупа / Scientific Committee

Проф. др Владимир Осолник, Љубљана (Словенија)
Проф. др Славомир Гвозденовић, Темишвар (Румунија)
др Милош М. Ђорђевић, председник
Доц. др Јелена Пртљага
Доц. др Бриндуша Жујка
Др Еуфрозина Греоњанц
Др Ивана Ђорђевић
Др Љиљана Келемен Милојевић
Др Марија Александровић
Зијуш Шаћировић

Организациони одбор скупа / Organizing Committee

Доц. др Јелена Пртљага, Вршац, председник
Проф. др Александра Гојков Рајић, Вршац
Доц. др Тања Недимовић, Вршац
Доц. др Еуђен Чинч, Вршац
Др Наташа Стурза Милић, Вршац
Др Горан Вилотијевић, Вршац
др Милош Ђорђевић, Вршац

Скуп подржава Покрајински секретаријат
за високо образовање и научноистраживачку делатност, Нови Сад
The conference is supported by the Provincial Secretariat
for Higher Education and Scientific Research, Novi Sad.

ПРОГРАМ РАДА / CONFERENCE PROGRAMME

**ПАНОРАМА СВЕТА ДЕТИЊСТВА:
ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ И РЕНЕСАНСНИ ДУХ
РАШЕ ПОПОВА**

**PANORAMA OF THE WORLD OF CHILDHOOD:
ENCYCLOPAEDICAL AND RENAISSANCE SPIRIT
OF RAŠA POPOV**

Време и место одржавања / Time and Venue

Свечана сала Високе школе

11: 00 –11:15

Пријем учесника / Reception

11:15–11:30

**Уметнички програм и поздравна обраћања / Artistic program
and welcoming addresses**

Презентација филма *Песник за сва времена*, продукција студената
Висока школа струковних студија за васпитаче
„Михаило Палов” у Вршцу
Глумица Јована Божић: *Раша Попов – Нисам отишао*

Поздравна реч:

Доц. др Јелена Пртљага, директорка Високе школе
струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу

11:30–13:15

Прва седница / First session
(модератор: др Милош М. Ђорђевић)

Уводна излагања / Introductory lectures

- Проф. др Миомир Милинковић, Учитељски факултет у Ужицу: *Раша Попов са становишта књижевне историје*
- Проф. др Тихомир Петровић, Педагошки факултет у Сомбору: *Поетика Раше Попова*
- Проф. др Оливера Радуловић, Филозофски факултет у Новом Саду: *Раша Попов као педагог*
- Проф. др Драгољуб Гајић, Педагошки факултет у Сомбору: *„Мокрински патуљци” – народна бајка (упоредна анализа)*
- Проф. др Владимир Осолник, Филозофски факултет у Љубљани, Словенија: *Раша Попов у Словенији*

Реферати / Presentations

- Проф. др Љубивоје Стојановић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” Вршац: *Духовни видици Раше Попова*
- Љубивоје Ршумовић, Београд: *Значење стиха „Ћутање страшно остаће за нама”*
- Дејан Мијач, позоришни редитељ, Београд: *Раша Попов прескаче ровове (смисао трке као игре)*
- Проф. др Славомир Гвозденовић, Западни универзитет у Темишвару, Румунија: *Раша Попов у Темишвару*
- Др Душица Потих, Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот: *Озвучени Раша Попов*
- Др Јован Љуштановић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Нови Сад: *Песнички свет Раше Попова у збирци „Жабац који није знао да ћути”*
- Dr Olga Vojičić-Komatina, Filološki fakultet u Nikšiću, Crna Gora: *Imagološki pristup djelu Raše Popova*
- Др Драгица Станојловић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац: *Креативне сфере личности Раше Попова*

13:15–13:30

Пауза / Break

13:30–15:00

Друга седница/ Second session

(модератори: проф. др Тихомир Петровић, доц. др Предраг Јашовић)

Уводна излагања / Introductory lectures

- др Милош М. Ђорђевић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац: *Енциклопедијски и ренесансни дух личности Раше Попова*
- Доц. др Предраг Јашовић, Висока школа за васпитаче струковних студија Алексинац: *Просветитељска мисија Раше Попова*

Реферати / Referates

- Доц. др Бриндуша Жујка, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац: *Фантастика, игра и слика стварног света у причама Раше Попова*
- Др Милутин Ђуричковић, Висока школа за васпитаче струковних студија Алексинац: *Поетика омладинских романа Раше Попова*
- Др Даница В. Столић, Висока школа за васпитаче струковних студија Алексинац и мр Весна В. Муратовић Дробац, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Владе РС: *Концептуално становиште према савремености и према традицији у ауторским бајкама Раше Попова*
- Др Слађана Миленковић, Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмијум, Сремска Митровица: *Раши Попов – интервју и књижевно дело*
- Др Тамара Грујић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача Кикинда: *Ликови девојчица у романима за девојчице Раше Попова*

- Др Ивана Ђорђевић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац: *Језичке игре Раше Попова као импулси за језичко стваралаштво – методички аспект*
- Др Бранка Драгосавац, Правни факултет у Београду: *Библиографија Радивоја Раше Попова*
- Мср Милијана Лазаревић, мср Марија Маловић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац: *Слика детета у делима Раше Попова*
- Милана Каначки, Катарина Перишић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац: *Раша Попов у вртићу: прагматизација енциклопедијског духа*

15:15

Ручак / Lunch

Центар – Хотел „Србија”

Садржај / Contents:

УВОДНИ ИМПУЛСИ / INTRODUCTORY IMPULSES	4
др Милош М. Ђорђевић	5
<i>РАША ПОПОВ – НИСАМ ОТИШАО</i>	5
РЕЗИМЕИ / ABSTRACTS	8
Dr Olga Vojičić-Komatina,	8
IMAGOLOŠKI PRISTUP DJELU RAŠE POPOVA	8
Проф. др Драгољуб Д. Гајић,	9
„МОКРИНСКИ ПАТУЉЦИ” – НАРОДНА БАЈКА	9
Др Тамара Грујић,	9
ЛИКОВИ ДЕВОЈЧИЦА У РОМАНИМА ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ РАШЕ ПОПОВА	9
Др Бранка Драгосавац,	10
БИО-БИБЛИОГРАФИЈА РАДИВОЈА РАШЕ ПОПОВА	10
Др Ивана Ђорђевић,	10
ЈЕЗИЧКЕ ИГРЕ РАШЕ ПОПОВА КАО ИМПУЛСИ ЗА ЈЕЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО – МЕТОДИЧКИ АСПЕКТ	10
др Милош М. Ђорђевић,	11
ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ И РЕНЕСАНСНИ ДУХ ЛИЧНОСТИ РАШЕ ПОПОВА	11
Др Милутин Ђуричковић,	12
ПОЕТИКА ОМЛАДИНСКИХ РОМАНА РАШЕ ПОПОВА ..	12
Доц. др Бриндуша Жујка,	13
ФАНТАСТИКА, ИГРА И СЛИКА СТВАРНОГ СВЕТА У ПРИЧАМА РАШЕ ПОПОВА	13
Доц. др Предраг М. Јашовић,	14
ПРОСВЕТИТЕЉСКА МИСИЈА РАШЕ ПОПОВА	14
Мер Милијана Лазаревић, мер Марија Маловић,	15
СЛИКА ДЕТЕТА У ДЕЛИМА РАШЕ ПОПОВА	15

Др Слађана Миленковић,.....	17
РАША ПОПОВ – ИНТЕРВЈУ И КЊИЖЕВНО ДЕЛО.....	17
Проф. др Миомир Милинковић,	17
РАША ПОПОВ СА СТАНОВИШТА КЊИЖЕВНЕ ИСТОРИЈЕ.....	17
Проф. др Тихомир Петровић,	18
ПОЕТИКА РАШЕ ПОПОВА	18
Др Душица Потих,.....	18
ОЗВУЧЕНИ РАША ПОПОВ	18
Др Dragica Stanojlović,	19
KREATIVNE SFERE LIČNOSTI RAŠE POPOVA.....	19
Проф. др Љубивоје Стојановић,.....	20
ДУХОВНИ ВИДИЦИ РАШЕ ПОПОВА.....	20
Др Даница В. Столић,	22
Мр Весна В. Муратовић Дробац,.....	22
КОНЦЕПТУАЛНО СТАНОВИШТЕ ПРЕМА САВРЕМЕННОСТИ И ПРЕМА ТРАДИЦИЈИ У АУТОРСКИМ БАЈКАМА РАШЕ ПОПОВА	22
Милана Каначки, Катарина Перишић,	22
РАША ПОПОВ У ВРТИЋУ (ПРАГМАТИЗАЦИЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКОГ ДУХА).....	22
Александра Гојков Рајић.....	23
Школа као одраз друштва и њена критика у немачкој и српској књижевности – компаративна анализа романа Професор Унрат Хајнриха Мана и <i>Најлетиа у школи и Педагошки</i> <i>вампири и анђели</i> Раше Попова.....	23
УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ РАДОВА / AUTHOR GUIDELINES FOR PAPER SUBMISSION.....	24
БЕЛЕШКЕ / NOTES	25

УВОДНИ ИМПУЛСИ / INTRODUCTORY IMPULSES

Раша Попов (1933–2017) био је знаменити дечји писац, ренесансни енциклопедијски дух: песник, новинар и преводилац, приповедач на екрану, главни уредник издавачке куће „Матица српска”, аутор више десетина књига за децу и одрасле.

Као новинар, написао је и преко 500 телевизијских емисија, од којих 200 за децу. Неке од најпознатијих су: „Радост сазнања”, „Фазони и форе” – где је играо чувеног Рашу Проналазача – „Варошарије”, „У сну сан”, „Шешир без дна”. Добитник је награде „Доситеј Обрадовић” за 2015. годину.

Зрачио је и деловао благотворним духом умне игре и ведрине, прожет радозналим погледом према обичним и необичним појавама света који нас окружује.

Његово књижевно и медијско деловање, од Матице српске до научне редакције Телевизије Београд, између бројних књижевних дела и медијских програма намењених деци свих узраста, носи печат једне непоновљиве стваралачке личности. То су теме које осветљавају учесници скупа.

др Милош М. Ђорђевић
РАША ПОПОВ – НИСАМ ОТИШАО

(Чује се куцање у врата. Улази Раша: сед, брада, шешир, штап. Гледа дуго и говори споро и дубоко, помало лалински):

Не, драги моји, нисам отишао. Нисам отишао. Ево ме *галопом из детињства* поново пред вама, у срцу Баната. Са сенкама Стерије, Паје, Попе, Крадуа. Пред професорима и васпитачима који ће учити децу за коју сам певао и приповедао да решавају *загонетку детињства*. Радујем се и у том искушењу стрепим.

Када сам у књизи *Био сам коњ* причао о себи, нисам ни тада хтео да будем Раша Проналазач, али деца су се смејала. Нисам хтео да будем познат ни измишљајући *фазоне и форе* тако што ћу их водити из *шешира без дна*. Ни када сам писао бајке, нисам хтео да будем познат, већ користан деци и великима у решавању *загонетке живота*. Хтео сам да родитељи боље разумеју претке и потомке, а деца оца и мајку, деку и баку, сестру и брата. Писао сам за моју Дијану и Бојана (*маше им*). Видим вас, кћери и сине. Студенти, професори и децо, сви знате: корен свега и корен нашег света јесте у незрелом добу.

Нисам отишао, јер желим да вас видим на овом лепом сусрету. Чуо сам да ту треба да буде и Ршум, што ме измислио као Рашу Проналазача. Дошао због мене или због Кате из Перлеза, из Баната... Да види шта је с њених сто дуката и да ли се Ката можда удала и децу изродила. Радан сам да чујем како ће данас да тумачи мој стих „Ћутање страшно остаће за нама”.

Ено и професора Милинковића, што ме у историју српске књижевности за децу уденуо. Питам се: да ли сам заслужио? Чујем глас у себи: Шапуће се, шапуће, можда јесте, можда није, *време тајну крије!* Професоре, прво дајте места бољим од мене, а за мене ако места буде.

Ту је и професор Петровић. Он испитује моје песничко умеће. Да знате, професоре с југа што пишете у тем Сомбору, на северу Бачке: „То умеће сам од Бога добио, а потом га од деце научио и, најзад, из књига изучио”.

Уф! Баш сам уображен. Нисам се вратио да кажем да ја знам које су песме најлепше. Бар песама има лепих. Чуо сам и да су

вршачки професори, моји незнаници, договорили да организују овај сусрет научника речима: „Ко ће, ако неће Банаћани? Када ћемо, ако нећемо сада?“ Анђели ми рекоше да они нису Банаћани. А ја кажем себи: „Боже, види лепог чуда. Мора то нешто да значи у земљи Србији.“

Нисам отишао. Вратио сам се на ваш позив да вас видим и чујем. И кажем као Стефан Митров Љубиша: „Честите вам сиједи, професори. Добро сјели, бјеседили и поштено устали.“ Гледаћу вас одозго и слушати марљиво. С поруком пророчишта у Делфима у глави: *Позван или непозван Бог је присутан*. И мојом мисли: И у добру и у злу човек је човек, ако је човек.

На крају, рачунајте да сам вам поруку послао СМС-ом, желим да вас подсетим како сам на Титовој вечери, у Палати федерације, када је фараону на ноге дошло преко две хиљаде званица, остао гладан. Друг Бане причао је што и ја сведочим:

Ја сам мислио да ће се неки од њих одмаћи, кад се накрпа, да отвори приступа и нама. Али не, они другима нису давали, док све нису слистили. Бане је остао на тој вечери гладан, баш као и ја неке од тих година.

Био је то предзнак. Југославија је била богата трпеза. А ти конзументи Титове вечере, ти једачи прождрљивци били су гладни исконском сиротињском глађу скоројевића. И јели су, јели, док све нису слистили.

Студенти и професори, и Србија је велике трпеза. Приносите на њену трпезу знање и рад и не дајте да је слисте. То је ваша дужност најсветија.

Можда сам зато био у групи од педесет хиљада државних непријатеља, како пише ових дана српска штампа.

Живи и весели били и остали. Збогом, моји мили (*маше, шеширом, иде уназад*).

РЕЗИМЕИ / ABSTRACTS

Dr Olga Vojičić-Komatina,
Filološki fakultet, Nikšić

IMAGOLOŠKI PRISTUP DJELU RAŠE POPOVA

Rezime: Osnovni zadatak ovog istraživanja odnosi se na imagološki pristup izabranim djelima Raše Popova. Takav model interpretacije sa aspekta nauke o književnosti, sociologije i psihologije književnosti podrazumijeva princip čovječnosti u prezentaciji slike o Drugom.

Kao istaknuti filantrop, humanista, publicista i jedan od najboljih jugoslovenskih pisaca za djecu i omladinu, Raša Popov ostaje ikona, ekspresija i simbol našeg pjesničkog diskursa i poetskog svijeta. Njegov magični verbalni univerzum inkorporira vrlinu, plemenitost i istinoljubivost kao ključne idejne poruke cjeloživotnog zalaganja i upravo na tom presjeku prepoznajemo širinu humanističkih aspiracija koje je Raša Popov reflektovao kroz svoje djelo.

On piše o ljudskosti, o čovjeku – malom i velikom, dakle, o djetetu i odraslom, pomažući djetetu da odraste u čovjeka i savjetujući ga da ne izgubi dijete jer će tako izgubiti i čovjeka u sebi. Tako jednostavno geslo jeste pravi put za razumijevanje njegove imagološke obuhvatnosti, jer pisac svojim djelom nudi specifičnu filosofiju života u kojoj predominaciju imaju prepoznatljive, koncizne i tipološki markirane kategorije – istina, ljepota, dobro i čovječnost.

Identifikovati se sa navedenim znači postati konzument opšteg dobra, a sve to ukupno znači da se radi o katartičkoj literaturi u kojoj, dakle, obitavaju snažni identifikacioni modeli. *Sofija u kandžama smora*, *Sofijine ljubavi*, *Ovčarsko kablarska bajka*, *Mokrinski patuljci*, *Đavolji disident* i druga djela pružaju uputstva kako postati bolji u svijetu koji nas okružuje i kako istovremeno učiniti i taj svijet boljim.

Ključne riječi: imagološki pristup, pjesnički diskurs, slika o Drugom, multi/interkulturalnost, kulturogenost, identifikacioni modeli, mogućnost tumačenja.

Проф. др Драгољуб Д. Гајић,
Педагошки факултет у Сомбору

„МОКРИНСКИ ПАТУЉЦИ” – НАРОДНА БАЈКА

Резиме: У раду се анализира збирка бајки *Мокрински патуљци* Раше Попова. Пажња је усмерена на више феномена, као што су: одступања у приказивању главног јунака у композицији бајке, остваривање улоге помоћника у улози приповедача и одустајање од идеала "беспомоћног детета". Посебно се указује на чињеницу да у поетици бајке радозналост није кажњена и да се њене поруке приближавају поучним причама.

Кључне речи: главни јунак, композиција, помоћник, приповедач, "беспомоћно дете", радозналост, поруке.

Др Тамара Грујић,

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
Кикинда

ЛИКОВИ ДЕВОЈЧИЦА У РОМАНИМА ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Раша Попов је био један од најплодоноснијих књижевника за децу на српској књижевној сцени. Често је истицан као ТВ водитељ, песник, бајкописац и популаризатор науке. У раду анализирамо његову трилогију о девојчицама: *Софијине љубави* (2010), *Софија у канџама Смора* (2011) и *Најлепша у школи* (2012).

Налазимо да су ова три романа врло значајна јер се њиховом садржином афирмишу девојчице, а то је посебно ретко за старију генерацију писаца за децу којој Раша Попов припада.

Сагледавањем начина на који је Попов у овим романима представио девојчице и њихов свет детињства и одрастања артикулишемо могућности за проучавање сличних романа којих није мало.

Кључне речи: Раша Попов, ликови девојчица, романи, свет детињства.

Др Бранка Драгосавац,
Правни факултет, Београд

БИО-БИБЛИОГРАФИЈА РАДИВОЈА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Радивој-Раша Попов је један од најпознатијих српских писаца за децу 20. века. Његово књижевно стваралаштво процењује се на више десетина књижевних дела. Осим тога, био је новинар, лектор, уредник Издавачке куће „Матица српска”. Најпознатији је по неколико серијала телевизијских емисија за децу: *Радост сазнања, Фазони и форе, Варошарије, У сну сан и Шешир без дна.*

Генерације деце стасавале су уз име, дела и емисије Раше Попова, а данас су у позицији да са одређене временске дистанце, дају суд о њему, његовој књижевности и дугогодишњим настојањима да деца Југославије, Србије, израстају на здравим основама. Библиографска истраживања дела Раше Попова и о Раши Попову даће слику значаја његових настојања у данашњем тренутку.

Кључне речи: Раша Попов, књижевност за децу, био-библиографија, библиографска истраживања.

Др Ивана Ђорђевић,
Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

ЈЕЗИЧКЕ ИГРЕ РАШЕ ПОПОВА КАО ИМПУЛСИ ЗА ЈЕЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО – МЕТОДИЧКИ АСПЕКТ

Резиме: У овом раду доносимо осврт на језичке игре у песмама Радивоја Раше Попова. Циљ рада је да покажемо како се разиграни стихови, пуни стваралачке ватре чудесног чаробњака језика, мајстора језика и језичке игре могу употребити за подстицање језичког стваралаштва на свим образовним нивоима – од предшколске установе до универзитета. Теми прилазимо са методичког аспекта, показујући да песник пропагира игру речима, учећи младе да апстрактно мисле и стварају у језику. На тај начин Раша Попов наставља да живи у српском језику и култури.

Кључне речи: васпитно-образовни контекст, језичке игре, језичко стваралаштво, поезија, Радивоје Раша Попов.

Ivana Djordjević, PhD
Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov", Vrsac

LANGUAGE GAMES OF RAŠA POPOV AS IMPULSES FOR LANGUAGE CREATIVITY – METHODOLOGICAL ASPECT

Summary: In this paper language games in the songs of Radivoje Raša Popov will be explored. The goal of the paper was to show how the playful verses, full of creative fire of this wondrous language wizard, master of language and language games, can be used for the encouragement of language creative production on all educational levels – from the preschool institution to university. The topic is approached from a methodological aspect, by showing that the poet promotes word play, teaches the young abstract thinking and how to create in language. In this way Raša Popov continues to live in the Serbian language and culture.

Keywords: educational context, language games, language creative output, poetry, Radivoje Raša Popov.

др Милош М. Ђорђевић,

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ И РЕНЕСАНСНИ ДУХ ЛИЧНОСТИ РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Суштина стваралаштва Раше Попова огледа се у реторици наслова књиге *Дете као загонетка*. Он открива ренесансни и енциклопедијски дух његове личности изражене у максими: *Загонетка детета је сасвим друкчија од обичне истине одраслих*.

У раду кроз пресек целине дела показујемо ту димензију стваралачке личности Раше Попова и окончавамо га закључком да је он *писац за читав распон људског живота*. Он је човек ренесансног духа и огромне енергије, са наглашеним осећањима одговорности и родољубља. Његова појава представља прогресивни преврат што га је доживела наша књижевност као део културе.

Кључне речи: Раша Попов, енциклопедијски дух, ренесансна личност, поезија за децу, загонетка детињства.

Milos Djordjevic, PhD
Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov", Vrsac

THE ENCYCLOPEDIC AND RENAISSANCE SPIRIT OF RAŠA POPOV'S CHARACTER

Summary: The core of the creative work of Raša Popov is reflected in the rhetoric of his book title *Dete kao zagonetka (A child as a riddle)*. He expresses the renaissance and encyclopedic spirit of his character as expressed in the maxim: *The riddle of children is completely different from the simple truth of the adults.*

In the paper through the exploration of the whole work that dimension of the writer's creative personality is shown. We conclude with the thought that Raša Popov is a writer for the whole span of a person's life. He was a man of a renaissance spirit and huge energy, with prominent responsibility and patriotism. His existence represents a progressive turn, as he was accepted in our literature and as part of our culture.

Keywords: Raša Popov, encyclopedic spirit, renaissance character, poetry for children, the riddle of childhood.

Др Милутин Ђуричковић,

Висока школа за васпитаче струковних студија Алексинац

ПОЕТИКА ОМЛАДИНСКИХ РОМАНА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Књижевно стваралаштво Раше Попова је у жанровском и типолошком смислу веома разноврсно и разуђено. Када је реч о прозним врстама и облицима, писао је приче, бајке, романе, публицистику. Чини се, међутим, да је најзапаженији као писац дечијих и омладинских романа, чиме је остварио високе естетско-уметничке резултате у савременој књижевности.

У овом раду биће речи о тематици, поетици, језику, стилу и начину приповедања, односно обраћања деци и младима из перспективе наивног и озбиљног наратора.

Кључне речи: омладински роман, поетика, стил, тема, приповедање.

Доц. др Бриндуша Жујка,

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

ФАНТАСТИКА, ИГРА И СЛИКА СТВАРНОГ СВЕТА У ПРИЧАМА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Приче писца Раше Попова потврђују чињеницу да ова књижевна врста и даље успева да фасцинира децу, упркос искушењима информационог доба. У раду истичемо неколико аспеката везаних за специфичност прича за децу које је писац сачувао у књизи *Мокрински патуљци*. Приче су настале у специфичном контексту обележеном мултикултуралном традицијом и културом и обелодањене су помоћу књиге и телевизијских емисија. У суштини, оне оживљавају духовни живот нашег краја света.

Кључне речи: Раша Попов, књижевност за децу, свет детињства, приче, специфичности.

Assistant professor Brindusa Zujka, PhD

Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov", Vrsac

FANTASY, GAME AND IMAGES OF THE REAL WORLD IN THE STORIES OF RAŠA POPOV

Summary: The stories of the writer Raša Popov confirm the fact that this literary genre still manages to fascinate children, despite the challenges of the information technology age. In the paper we highlight a few aspects connected to the specific character of children's stories that the writer expressed in the book *Mokrinski patuljci (Dwarfs from Mokrin)*. The stories were created in a specific context marked by a multicultural tradition and culture. They were made public through books and TV shows. In essence they bring to life the spiritual life of our part of the planet.

Keywords: Raša Popov, literature for children, childhood, stories, specificity.

Доц. др Предраг М. Јашовић,

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ПРОСВЕТИТЕЉСКА МИСИЈА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Радивој Раша Попов је био неуморан радник, интелектуалац и књижевник ангажован на бедему одбране културе, науке и просвете и културног, научног и просвећеног понашања. Један је од најзначајнијих стваралаца у области садржаја намењених децјем узрасту, којима је обликовао њихову свест ка једном здравом, научном, културном, етичком и естетичком односу деце и младих према свом окружењу. У раду Попова истичемо као великог модерног просветитеља с краја XX и почетка XXI века.

Поред целине опуса за то га посебно делегирала његова илустрована енциклопедија за децу *Шешир без дна*, која је настала на основу ТВ емисија и серијал *Фазони и форе*, као и серија *У сну сан*.

Раша Попов је значајан, јер је као Доситеј некад, све подредио популаризацији науке код деце и омладине, рекли бисмо, код српске нације у целини.

Раша Попов нас је научио давно како да будемо фини, онако према правом, нашем а светском бонтону. Научио нас је како треба разговарати, неговати и унапређивати комуникацију са другима.

Кључне речи: Радивој Раша Попов, Доситеј Обрадовић, просветитељство, енциклопедија, деца.

Assistant professor Predrag M. Jasovic, PhD

Teacher Training College Aleksinac

ENLIGHTMENT MISSION OF RASA POPOV

Summary: Radivoj Raša Popov was a tireless worker, an intellectual and a writer engaged in a defense of culture, science and education and cultural, scientific and enlightened behavior. In this sense, he is one of the most important creators of content intended for children, which shaped children's and young peoples awareness of a healthy,

scientific, cultural, ethical and aesthetic attitude and young people towards their environment.

Raša Popov is significant, because as Dositej once did, he subordinated everything to the popularization of science for children and youth, we would say, in the Serbian nation as a whole, and even wider. The popularization of science, the revival of its cold, rational definitions to the fantastic nature of Zmaj's trips is the most significant result of the unselfish intellectual engagement of this unique Serbian writer, which we do not find today even in the modest indications of some ongoing attempts.

The fact that Raša Popov is one of the biggest advocates of good manners among children. This is what distinguishes him as Dositej's successor, because he has held more than five hundred visits to schools across Serbia on this subject.

Rasa Popov has taught how to be fine, according to worldly criteria for good manners. He taught us how to talk, nurture, and improve communication with others. He continued to remind us of the significance of this divine gift that we have donated. Thank you for that. All this makes it one of the most immediate continuing enlightenment movements of Dositej Obradović and the foundation of his supportive idea that the activities of children from the earliest childhood age should be beautiful, fine and scientific.

Keywords: Radivoj Raša Popov, Dositej Obradović, Enlightenment, Encyclopedia, children.

Мср Милијана Лазаревић, мср Марија Маловић,

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

СЛИКА ДЕТЕТА У ДЕЛИМА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: У овом раду отвара се питање позиционирања детета и разумевања конструкта детињства у делима Раше Попова, који је кроз суптилну дозу хумора и сатире говорио о озбиљним дилемама одрастања у савременом свету.

Кроз искуствено приповедање у емисијама за децу, Раша Попов се деци обраћао као равноправним саговорницима, уважавајући њихове погледе, идеје и увиде, и тиме промовисао позицију детета као компетентног учесника друштвених пракси.

Покушавајући да актуелне теме промишља из угла детета, постао је поборник дечјих права, нарочито права на уважавање њиховог мишљења и њихових потреба.

Својим стваралачким опусом Раша Попов је тежио трансформацији постојећих културних образаца и креирању нових културних пракси, у којима се негују, подржавају и промовишу дечје потребе.

Кључне речи: Раша Попов, дете, детињство, одрастање, дечја права.

Milijana Lazarevic, MA,
Marija Malovic, MA
Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov", Vrsac

THE IMAGE OF THE CHILD IN THE WORK OF RAŠA POPOV

Summary: In this paper we open the question concerning the positioning of the child and understanding of the construct of childhood in the works of Raša Popov, who spoke about serious dilemmas regarding the process of growing up in today's world through a subtle dose of humor.

Through experiential narration in children's shows, Raša Popov approached children as equal interlocutors, he valued their views, ideas and insights, and in that way promoted the child's position as a competent participant in social practice.

By trying to look at prominent issues through the child's point of view, he became an ambassador for children's rights, especially the right to have their views acknowledged and their needs met.

Through his creative work Raša Popov leaned towards the transformation of existing cultural behaviors and the creation of new practice, in which the children's needs are nurtured, supported and promoted.

Keywords: Raša Popov, child, childhood, growing up, children's rights;

Др Слађана Миленковић,

Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмијум, Сремска Митровица

РАША ПОПОВ – ИНТЕРВЈУ И КЊИЖЕВНО ДЕЛО

Резиме: Рад разматра савремене приступе књижевности за децу, као један од могућих праваца развоја анализе књижевних дела код нас, намеће се прожимање књижевних и других медијских жанрова. У циљу интерпретације књижевног дела користе се и медијске творевине овог аутора из других области, као што су телевизијске и радио емисије.

Раша Попов познат по свом књижевном и телевизијском стваралаштву. Снимио је један интервју за регионалну радиотелевизију у Сремској Митровици у виду телевизијске емисије. Та емисија ће у раду бити упоређена са књижевним делом „Шешир без дна” Раше Попова и коришћена као кључ за тумачење његове књиге „Шешир без дна”.

Кључне речи: Раша Попов, књижевност за децу, телевизија, медији, интервју.

Проф. др Миомир Милинковић,

Учитељски факултет у Ужицу

РАША ПОПОВ СА СТАНОВИШТА КЊИЖЕВНЕ ИСТОРИЈЕ

Резиме: Раша Попов је у данашњој књижевнокритичкој мисли познатији као песник, афористичар и хумориста, него као писац бајковитих прозних форми.

У раду се сагледава стваралаштво овог писца у целини и његов значај у развојним токовима српске књижевности за децу и младе. Са становишта књижевне историје Раша Попов припада генерацији писаца који су стварали у другој половини XX века и тек закорачили и у нови миленијум. Природом и карактером својих дела он заслужује видно место у историји српске књижевности за децу и младе.

Кључне речи: поезија, бајка, естетска вредност, књижевна историја.

Проф. др Тихомир Петровић,
Педагошки факултет у Сомбору

ПОЕТИКА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Поетика Раше Попова своди се на приказивање реалног и идеалног, објективног и личног; огледа се у размерама стварносног, вероватног, без хотимичног зажмуривања, у привидном складу са пуким случајем.

Поетика војвођанског и српског уметника апсорбује разноврсне моделе и форме у тематско-стилском погледу: од видно испољене идеје, до неинтенционалног израза, у смислу хумане и чисте стваралачке игре ума и маште. Дечји аспект је унутарње витално становиште. У свему је делатан уметнички израз и чарновито уобличење свега детињства.

Кључне речи: Раша Попов, поетика, игра, машта, хумор.

Др Душица Потгић,
Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот

ОЗВУЧЕНИ РАША ПОПОВ

Резиме: Стилске фигуре су свесно појачавање језичког израза новим изражајним могућностима. Група која се одређује као звучне фигуре заснива се на понављању гласова, продужавању гласова, те конституисању гласовних склопова, а обухвата: алитерацију, асонанцу, алонжман, имитацију, ономатопеју и каламбур.

Звучне фигуре своје примарне ефекте постижу у остваривању еуфонije исказа и структурирању његове ритмичке и мелодијске организације, али како се у језику форма не може одвојити од садржаја, оне делују и на нивоу афективности и значења такође.

У раду ћемо настојати да анализирамо звучне фигуре у делу Раше Попова, као и да укажемо на њихово присуство у свету детињства.

Кључне речи: стилске фигуре, звучне фигуре, Раша Попов.

Dusica Potic, PhD
College of Professional studies for Pre-school Teachers Pirot

FULL-OF-SOUND RASA POPOV

Summary: Figures of speech represent conscious enhancements of linguistic expressions by means of new expressive possibilities. The group determined as sound techniques is based on sound repetition, sound prolongation, as well as on the constitution of voice clusters. This group encompasses the following: assonance, alliteration, reduplication, imitation, onomatopoeia and calembour. Sound techniques produce their primary effects by achieving the euphony of utterances, as well as by structuring their rhythmic and melodic organisation. However, since within a language the form cannot be separated from its content, sound techniques also influence the levels of affectivity and meaning. It is the aim of this paper to analyse sound techniques within Rasa Popov's opus, as well as to indicate their possible applications in kindergartens.

Keywords: figures of speech, sound techniques, Rasa Popov.

Dr Dragica Stanojlović,

Visoka škola strukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov”, Vršac

KREATIVNE SFERE LIČNOSTI RAŠE POPOVA

Rezime: Raša Popov predstavlja nezaobilaznu ličnost u srpskoj kulturi. Njegovi brojni talenti, pokretani visokim intelektualnim potencijalima i neiscrpnom radoznalošću opredelili su životni put ka otkrivanju i održavanju najkvalitetnijih domena stvaralaštva. Stvarao je da bi ostavio trag u našoj kulturi i omogućio deci da odrastajući upoznaju plemenite i lepe strane života.

Strukturu renesansnih ličnosti u koje je spadao Raša Popov odlikuje redak sklop kognitivnih, emotivnih i konativnih elemenata, čije interakcije uslovljavaju razuđenu kreativnost i horizontalnu i vertikalnu konekciju između spoznajnih sfera prošlih, aktuelnih i budućih nivoa percepcije.

U radu će biti predstavljena psihološka analiza elemenata ličnosti, koji su uobličili kreativni i moralni diskurs Raše Popova.

Gljučne reči: Raša Popov, kreativnost, srpska kultura, psihološka analiza ličnosti, poezija.

Dragica Stanojlovic, PhD
Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov", Vrsac

CREATIVE SPHERES OF RAŠA POPOV'S PERSONALITY

Summary: Raša Popov is an unavoidable personality in Serbian culture. His numerous talents, high intellectual potential and endless curiosity influenced the selection of his life path which was directed towards finding and maintaining the most creative domains of creative production. He created in order to leave a mark on our culture and enable children to become familiar with the noble and beautiful aspects of life in the process of growing up.

The structure of the renaissance personality, which Raša Popov had, is characterized by a rare mix of cognitive, emotional and conative elements, whose interaction conditions creativity and horizontal and vertical connection between the spheres of past, present and future levels of perception.

The paper will present a psychological analysis of personality elements, which formed the creative and moral discourse of Raša Popov.

Keywords: Raša Popov, creativity, Serbian culture, psychological analysis of personality, poetry.

Проф. др Љубивоје Стојановић,

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

ДУХОВНИ ВИДИЦИ РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Писци су најискренији саговорници са свим својим читаоцима, али и највештији у чувању свога унутрашњег бића. Сваки писац је велика тајна, без обзира на сву јасноћу његових поука и порука, и није лако процењивати о њиховим опредељењима без дубљег промишљања свеукупног стваралаштва.

Када је реч о мудром Мокринцу и добром Банаћанину, Раши Попову, све је много лакше, јер се он не скрива иза јаких речи већ снагом своје добротe подстиче све на добро. Он је био промотер праштања у контексту и религијске и културолошке етике. Није се хвалио ни собом ни својом вером, него је увек тежио

да буде према свима добронамеран. Знао је ко је и чији је и умео је да носи бреме порекла и припадности. Желео је да свима подједнако припада и све да загрели својим топлим мислима.

Деца су му била у првом плану, одувек и заувек, јер се непрестано „детињило срцем а не умом” зато је заувек остао наш добри Раша кога није могла ниједна увреда или повреда навести на злопамћење и освету. Због тога треба све дубље читати и промишљати лепо срочене савете овог учитеља добродетељи.

Кључне речи: Раша Попов, етика, књижевност, религија, доброта.

Prof. Ljubivoje Stojanović, PhD

Preschool Teacher Training College , "Mihailo Palov", Vrsac

SPIRITUAL HORIZONS OF RAŠA POPOV

Summary: Writers are the most honest interlocutors with their readers, but also the most skilled in protecting their inner being. Every writer is a big secret, regardless of the clarity of their teachings and messages. It is not easy to assess their beliefs without a deep exploration of subjective creative production.

When it comes to the wise man from Mokrin, and the good inhabitant of Banat, Raša Popov, everything is much easier, because he does not hide behind strong words, but through the power of his goodness encourages everyone to do good. He promoted forgiveness in both the religious context and that of cultural ethics. He did not brag about himself or his religion; he was well intentioned to everyone. He knew who he was and whose he was; he knew how to carry the burden of his ancestry and social belonging. We wanted to belong equally to everyone and to embrace everyone with his warm thoughts.

For him children were the most important, always and forever, because he constantly “was childish with the heart not the mind”. Because of this he always remained our good Raša to whom no insult and no injury could lead to revenge and animosity. Because of this people should read and think about the finely versed advice of this teacher of goodness.

Keywords: Raša Popov, ethics, literature, religion, goodness.

Др Даница В. Столић,

Висока школа за васпитаче струковних студија Алексинац,

Мр Весна В. Муратовић Дробац,

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

КОНЦЕПТУАЛНО СТАНОВИШТЕ ПРЕМА САВРЕМЕНОСТИ И ПРЕМА ТРАДИЦИЈИ У АУТОРСКИМ БАЈКАМА РАШЕ ПОПОВА

Резиме: Ауторска бајка, поред усмене на коју се базира и на чијој морфологији гради своју структуру, представља један од најважнијих прозних жанрова у књижевности за децу и младе.

У раду се са концептуалног становишта анализирају бајке Раше Попова као текстове структуре усмерене према савремености и према традицији. Тачније, испитујемо да ли су бајке које је писац децидивно везао за 21. век заиста и у тој мери савремене, шта их чини посебним и да ли има нечега што их одваја из великог корпуса усмених и ауторских бајки.

Кључне речи: Раша Попов, ауторска бајка, усмена бајка, делокрузи, помагачи, помоћна средства, савременост, традиција, фантастична прича.

Милана Каначки, Катарина Перишић,

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Вршац

РАША ПОПОВ У ВРТИЋУ (ПРАГМАТИЗАЦИЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКОГ ДУХА)

Резиме: Рад показује како се идеје Раше Попова могу реализовати у вртићу. Попов је био права личност окренута решавању загонетке детињства и живота.

Циљ је да се види како се теорија школске наставе претаче у праксу у вртићу.

Кључне речи: Раша Попов, вртић, теорија, пракса, активности

Александра Гојков Рајић

Учитељски факултет Универзитета у Београду

Висока школа струковних студија „Михаило Палов“, Вршац

Школа као одраз друштва и њена критика у немачкој и српској књижевности – компаративна анализа романа Професор Унрат Хајнриха Мана и *Најлепша у школи* и *Педагошки вампири и анђели*
Раше Попова

Резиме: Раша Попов, познат првенствено као писац за децу, у свом позном опусу објавио је два романа који по готово свим својим карактеристикама излазе из ових оквира. Бавећи се школским узрастом, околностима и ликовима тог миљеа, ова дела представљају одраз невеселих околности друштва уопште преточених и згуснутих у микрокосмос школе као симбола друштва и његовог уређења. Овако критиком преоптерећен текст, посебно у вези са дечијим узрастом, делује снажно на читаоца и оставља га у стању шока и неверице. При читању ова два романа намеће се паралела са делима ранијих књижевних епоха у којима је школа као институција коришћена као симбол друштвеног уређења, односно огледало друштва, а пре свега са делом „Професор Унрат“ Хајнриха Мана те се у раду методом компаративне анализе сагледавају сличности и разлике дела ова два аутора и њихова оштра критика упућена друштву и стању у њему осликаном у микрокосмосу школе и људи у њој.

Кључне речи: школа, одраз друштва, критика.

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ РАДОВА / AUTHOR GUIDELINES FOR PAPER SUBMISSION

Приликом писања рада молимо Вас да се придржавате следећег упутства:

- Писати у формату Б5, фонт *Times New Roman*, величина слова 10 pt, проред *Single*, стандардне *Windows* маргине;
- Обим рада – оригинални научни рад до 15 страница (30000 знакова), прегледни рад до 6 страница (10000 знакова) и стручни рад до 3 странице (5000 знакова);
- Приликом цитирања поштовати стандарде;
- Радове доставити на матерњем језику.
- Рад у целости учесници треба да пошаљу након одржаног скупа, најкасније до **1. 9. 2018.** године на адресу: **milosdjordj@yahoo.com**.
- Прихваћени радови биће објављени у Зборнику радова.

Please send your full paper to **milosdjordj@yahoo.com** until **01 September 2018** paying special attention to the following paper requirements:

- Microsoft Word B5 format, font Times New Roman, 10 points letter size, single spacing, standard Windows margins.
- The maximum acceptable length of a submitted scientific paper is 15 pages (30 000 signs), a review article is up to 6 pages (10 000 signs) and professional article is up to 3 pages (5000 signs).
- Citations should follow the standard (standard APA convention) guidelines.
- Papers should be sent in both mother tongue and English language.
- Selected papers will be published in the Book of Collected Articles.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41.09-93 Popov R.(082)(048.3)

**ПАНОРАМА света детињства: енциклопедијски и ренесансни дух Раше
Попова (2018 ; Вршац)**

Програм скупа и зборник резимеа : Панорама света детињства:
енциклопедијски и ренесансни дух Раше Попова. - Вршац : Висока школа
струковних студија за васпитаче "Михаило Палов", 2018 (Бирокуп : Бела
Црква). - 27 стр. : фотогр. ; 24 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Тираж 100.

ISBN 978-86-7372-260-3

а) Попов, Раша - Књижевност за децу (1933-2017) - Зборници - Апстрактни
COBISS.SR-ID [322688263](#)

